

ARELIGIONE.

MAGNVS

Ex Ambo Vilazquez

Matriti. 1636

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE CITY OF MADRID

26 DON: FILIPE. III. EL GRANDE.

Fitxa tècnica:

Panneels, Herman, S. XVII

Don Filipe III el Grande / ex archetypo Velazquez Matriti 1638. Matriti: [en la imprenta de Francisco Martínez], 1638. 1 làm.; 188x124 mm

[07 C-Es-XVII-Panneels, Herman.3211](#)

Comentari:

Aquest retrat de Felip IV, inspirat en l'obra de Velázquez (López Serrano, 1960), encapçalava el llibre de Juan Antonio de Tapia y Robles: *Ilustración del renombre de Grande. Principio, grandeza y etimologia. Pontífices, Santos, Emperadores, Reyes i Varones ilustres que le merecieron en la voz pública de los Hombres* (Madrid: Imprenta de Francisco Martínez, 1638). L'obra és un exemple espanyol del gènere literari d'homes il·lustres, que fou sàviament restablert a Europa per Petrarca i que amb els anys esdevingué una estratègia comuna en les actuacions de propaganda desenvolupades per les monarquies absolutes. És així com l'elogi de Felip IV conviu en aquest llibre amb el d'altres altes dignitats de l'antiguitat i de la modernitat, com: papes (Lleó I o Gregori el Gran), sants (Basili o Albert), emperadors (Constantí o Carles V), reis (Clovis de França o Fernando I de Castella), o militars (Pompei o Gonzalo Fernández de Córdoba); tots ells, també representats però de la mà en aquest cas del gravador espanyol Pedro Perete (Madrid, 1608-1639).

De nou, en el retrat de Hermann Panneels (1610-1651), Felip IV decideix ser recordat com a Sa Majestat Catòlica anant acompanyat de les al·legories femenines de la religió (amb una creu) i de la fe (amb un calze i els ulls embenats), sostenint la corona imperial damunt d'unes ales i d'un lleó, símbols respectius alhora de la victòria i la fortalesa. El predomini de les personalitats religioses compilades en el llibre reflecteix l'equiparació entre església i estat a la Corona hispànica del moment. Contràriament, el retrat del Conde duque de Olivares, del mateix gravador flamenc, al·ludeix a la prosperitat del seu mandat fent un gir conceptualista amb el seu cognom a partir d'un salm: "*SICVT OLIVA FRVCTIFERA*". El retrat exposat fou adaptat per Juan de Noort, un altre gravador estranger instal·lat a la cort Felip IV, per il·lustrar *El privado cristiano*, de José Laínez (Blas, de Carlos, Matilla, 2011, pàgs. 590-591, núms. 829 i 830).

(SCL)